Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхето!

СЕРОДАГАСТАН

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 30 АВГУСТ, 1986 ШУ. ★ № 104 (7295). ★ Мах 3 кеп.

КПСС ЦК Политбюро

28 августе хиннача заседание КПСС ЦК Политбюро хьежар «Мехка лакхерех юкъера специальни образовани эргалкхара керттера достагlаш» ера КПСС ЦК проект дешара заведенеи коллективашка, предприятейи организацейи партийно-общественна активашка кошара итогашка. Белгалдальхкад кхоачашйча советски общество социально-экономически дегlаухлера сихдера новкъосташ дергдола из специалисташ кийчбара, цар говзал лаххъяра юхаийбареи система овлангара эргальнаха товара программа хиларах тарра массанахьа могаеш а хьалложадаш а хилар.

Проект юзнача хана ялх специалисташ кийчбара боарам чlоагlта лаккбвари царех халкъа боаханме овлангара дикагlа пайда эцарех тlаерзаль 200 эзар замечанин предложени. Царга мотlгашка хьежай партийни комитеташ, министерствайн ведомствайн коллегеш. Отта а ль, кхоачашъеш я вузий, техникумий, училищай балха тlара кхоачамбоараш дlадахарех йолаш болча резервех пайда эцареи мероприятеш.

КПСС ЦК проект ювцара итогегlа кхъеделхьад тоадаваш, тlатохараш, хувцараш. Образовани эргалкхара керттера достамаш кхоачашдара хьаъчъа доагlеш дола соламаш кийчдерга СССР Министрий Совето. Белгалдальхкад хьатlадоагlача дешара шере а ланкерех юкъера специальни дешара заведеней болх тоабара шерра гlулланх дlадоладе а КПСС XXVII съезда решенехка хьежка дикагlа кердача боарам тlа боаихлера lалашде дезаш а хилар.

Политбюро хьежар халкъа боахама производствени отраслевой болхлошта парте XXVII съезда решенехка хьежка алапи вlашtlехьдоахкхилга эргалькхка тоадара а керда тарифни ставкаш должностной окладаш юкъеболаяра а хьаъчъа оттадача гlулакхашка. Цу дешахьехьарча КПСС ЦК, СССР Министрий Советен ВЦСПС-ен соцам тlа лерхl кхъеделгамах доагlар деррига а вlашtlехьдоаккхилга эргалькхка тоадс, тарифни система доарlам лаккбе, премированеш, поощрительни доналтехи надбавкаш боаха пайда чlоагlбе, кхъеъгама нормировани елга тоадс. Промышленоста, юрта боахама, гlишlош еча, транспортен бувзамен болхлошта лаккъяь тарифни ставкаш должностной окладаш дулга юкъедоаладе оттадаьл. Уж гlулакхаш де лерхl шийттаалагlча пятилетка хана.

Белгалдальхкад алапи эргалькхка тоадела керда боахама механизм, йиаза йола хозрасчет, ше шийна финансировани яр юкъедоаладара органически дакъа а хиина. Дlоотта дезнига. Объединенеел, предприятейн оргнизацейи болхлошта тарифни ставкаш должностной окладаш дlалаг1ар кхоачашде от-талаьл принципиальни нердача кийнел тlа — кхъеъгача коллективаш болх тоабареи цар кхъеъгарах йоахача средствайи чотагlа. Йоккха балха овсарле йола керда техникен технологни производствена юкъейолаеча а пох пайда эцача а йоккха говзал йолча болхлошта, инженераштех кхыча специалистаннги кхъеъгамах доагlар тlеххулийтаргда.

Партийни, советски боахамси органаша, профсоюзни комсомольски организацеша тlадилод кхъеъгатара доагlачун нердача хьаланка довлара болх кийбеч-ареи дlахьоче юкъарчал доацаш кхъеъгача коллективаш дlакъа доацлига lаланде. Из бе беза нийса а дика вlашtlехьбаьнна а, церра дlабозвlайтаг. Белгалдаь гlулакхаш кхоачашдарех хила еза кхъеъгамхой кхъеъгамех общественно-политически хьинар айдара средство, производства эффективность лакхъяра, балха дикала хьокхамаш тоадара, чура резерваш оарцагlъхара нердача стимул.

Политбюрос могайир lаламеи мехкдъятта коачъяьнеи газех моторни доагора метта шерра пайда эцара опыта предложенеш, Планови боахамеи органаша тlадилладйокхуа давлена болгга тоlалъча lалама газацеи мехкдъята кхоачъяьча газацеи болх беш йола, городской коммунални боахама эша мухь кхухьа, специализированни автомобилаш, автобусаш, машинаш, автопогрузчинаш духкагlа арахеда, цар заправка яра мощносташ хьалъе а болх бе йолаялийта а. Белгалдаь гlулакхаш кхоачашдаро йиш хулийтаргьа бензинни дизельни доагори дикка кlезнигагlа дlадахийта.

СССР 1986 — 1990 шерашкара законодательство тоадаь эргалькхкара перспективех йолача предложенеш на хьежар. Цунца дувзаденна советски общество дегlаахара хlинзарга этапо дlадехарашка хьежка общественни гlулкхаш правови нийсдара тlаерзаль цхьайолча законодательнии кхьйола нормативнии анташ кийчбе лерхl.

Профсоюзний Дерригуйнен федераце кулгалхошка Ш. Гашпараца. К. Гофманцен, И. Заикрийнен КПСС ЦК-а хиннача переговорех новкъосташа Е. К. Лигачевеи В. А. Медведеви баьча хоамага ла а дийгlа, Политбюрос белгалдальхкар хlинзарча дунен тlа профсоюзний, кхыча духха нах юкъеболча демократически боламий доархlам лаккъуи хилар. Белгалдальхкар тайп-тайпара ориентацеша юкъе вlаи латта гlулакхаш дегlадоаладелга цар ядерни кхеърама дувкал, машиераи социальни прогресса тlехьа лоаттабеча къовсаме советски общественни организацеша гlо дар доархlам хилар.

КПСС ЦК Политбюро ишта тlа хьежар экономика хьаъча, советски организатга юридически кадраш кийчъяьреи КПСС XXVII съезда оттаьл врахьарча политика стратегех кхоачашъяреи цхьаболча дешашка а.

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхето!

ДИКАГlА А ОВСАРЕГlА А КЪАХЬЕГА!

ХЬАЛ МЕЛ КХЕДАЬР—ЛОРАДЕ!

ХЬИЙГА КЪА ДОВШ ЛАТТ

Грозненски консервани еча заводо 1710 килограмм гlламгlаш яхьаш ена машина кохаяхийтар «60 лет Октября» яхача совхозе. Йохкалла йолаенна чакхъяьча пайдена яцар уж. Наха хьийга къа зеха дайра.

Хала кхебу сом иштта бовш тlехьарча хана кастхаста пийлеш ду боахаме. Бахьа моттиг йоацандаь хьгул а ца беш гаьнаш тlара lолийга заьта дукха lажаш ужи совхозь бешаш. Йьшкашна хьалхабаьраш а боханлуш латт.

Цунца цхьана, чуйца сом па талхийташ йlаьхкача хьа доаттабе йиш йолаш я совхоз. Дукха рузька дlа а дахийта сом, бакъдаараш доаттадара яь помещени я ухказа, холодильни установкаш а латташ. Ялх б1ах тоин сом бакъдаараша дlачуоттаде йиш я ду чу. Цхьабаьнна, хьаьчуд тlехьагlа ялх шера сом 200 тоне тергга lажаш мара кхы хlама хиннадар ду чу дlаоттадаь, хlаьта тlехьарча кхъ шера — цхьа грамм.

«Грозныйпродсоюзо» р-гн яхача объединенне уж шера май бетта техача приказа1га, 600 тоин сом бакъдаараши дlаоттаде. дезаш да цига. Цхьабаьнна, из ца беш. Техкдоле тамаш я. Хlана аьлча, сом дlаоттабе ийча яц из. Тове дукха хlама па эшнаше, болх беш яьш холодильни установкаш. вlашагlъяьха латт электроцишаш, догlо бобаеш, чуйхета кийчбенна латт салалlара болхлоцта яьча помещенне тхоп. Ега я ду пункта тоналха яь карт, бак хьалхой, штатагlа цига болх бе беша болча кхьбола нах. Иштта из долларе кор, помещенне чуьяь лостам бе гlерташ шиъ йиъ lIакхочар ду сомн бакъдаараши доаттадара яьча ду пункта заведующе М. Сагаи-пова. Из мара цун бага бо-лаш саг а ваш совхоз. Хlаьта яьсса lаттача ду пункте вагlар мара хьабе болх болаш а ваш. Цига продукци яц, яхаш ду пунктах пайда эца бешам болаш бан совхоза кулгалхой а. Из хьеш дlалаьйта паччахьалхеи яхча довш латтарах бе-ша болаш бан уж.

Совхозе цига дlаоттае продукци ене, «Грозныйпродсоюзо» объединенне из санна чуйоагlача ххьча совхозашка чуэна сом а бакъдаараш а цига дlаоттадеи цунах пайда эна йиш яр. Из а деш дац. Хlаьта ду объединенена ца эшаш хlотта гlорпродовольторга дlаелча бакъхьа а дар.

Де кхы дикагlа хlама ко-

РЕЙД

ра а ца доагlаш, сомн бакъдаараши лоаттара. йолча помещенех а тохаш, шура шельера пунит с дагахьа бокъа мах бола оборудовани: аммичнин холодильни агрегаташ, вентилятораш, емкосташ ера ухказа, Цхьабакъда, лард йолаш мара кхы хlама хиннар. Оборудовани хlаиз догlо йоlнаеш малхо йокъаеши мукъъюш латт ков. Царех цхьайолчун тlара оатхалаш дlаьнкаш. Пачча-хьалхеи рузька, кlезнига далара из а ,ишта пайда бовцаш хlама доадайт? Бехке бараш бекхтонхаме хlама оцаш.

Хlаьта сомн бакъдаараши доаттадара цунах пайда эцаш хиича, геттара докхха нокъ-ъостал дергдар лакхе йийца объединенена юкъеъозаца совхозашта. Уж шера хlанзлехьа стандартни йоцаш, боарамал тlех кхьачандь, йохкенна 2890 центнер нарсаш, помидораш, сом юкъабеннаб консервни заводо ду боахамашта. Иштта из хургlадцар «60 лет Октября» совхозе йолча пунктех бизза пайда яйбеш баларе.

Духкача хана денз дувцаш да боахамашка сомн бакъдаараши сортанна хьежка херзаяр, чакхдахара, машера тlа механически тlадотара пункташ хьаяраз долла дош. Из дича дукхача наьха кхъеъгам аттача боаххарбар. Кlезнигагlа талхаргбар сом, бакъдаараш. Дика лоалургдар уж кхедарга, кийчларга дlадолар. Цхьабаьнда, кхамаьла тlара дlахо доалаш хlама дац.

«Заря» яхача совхоза кlезнагlча бригаде долаш, чу помидораш а йолаш кхай тlа дlа-ъа кхийса яьшкаш ядар. Сахьат совгlа ха йоайир уж цхьан машина тlа йотташ. Кхы а ца сахьат — дикагlа йола помидораш, вогlачарна юкъера хоржаш.

Бакъдаараш кхухьаш лела машинаш уж хьа а дlа а мара ух дlалъъеш ш1а тарра латтача. Цlдухьа кхай тlара помидораш хьаяхаш машино мел ха йоаю ха йиш йолаш дац. Цар болх па беш йоаккха ха нъайлахьара аьтув душ хlама да из.

Кхы а вогlа сурт lIарга-дайра тхона «Куларинский» совхозе. Уж бетта дкийтта-лагlча дийнахьа мара помидораш гуlье болабелзанзар цига. Цу балха кийчо яра гlаьхьха ха хиннай. Хlаьта а бакъдаараш чудохкара кхьметтел яьшкаш кийчъе наьраlдаьнадаш. Из бахьан долаш чуэцаш йола помидораш коартолаш санна цхьан моттигге кучкаш а еш гlулъю. Помидорех lоузуча соно тlеа-далаьд кучкашта гонахьара лаьтта. Из бахьан долаш консервни заводе кохьханца дlахьяьйта 1850 килограмм помидораш чакхъяьха пайдана йоацандаь дlаийцаназар.

Кхоачамбоацараш лаьрхlара ду совхозан а тlехь-яьнаш «Юбилейный» яхар. Уж шера кlезнигагlа кле ткъаь итт моттиге шоай продукци дlалу пар. Цхьабаьнда, ду совхозе кхедьача бакъдаараша раьза болаш дукха бен. Стандартни доацандаь телхандаь 145 тоин бакъдаараш юхадайтаг ду боахама.

Тlатеlla чуэцаш да хlанз бакъдаараш. Цхьабаьнда хlара шоатта, кlирандийнахьа базар тlа кодхоозаш совхозашеи шоай продукци йохкара ярмаркаш вlашагlйохкаш яле а Грозне бахача наха тоъан уж. Цул совгlа, бакъдаараш дика хилийтара йоанхо а яц. Фунната дь а шоашкара уж дlаацийта. мах Сечь организацей болхлой lелхабе гlерташ а ийлслу. Масала, цхьан дийнахьа хохаш берча тина тlа «Атагинский» совхозера. Горлодовощторган республика госагропромех виналаш а болаш хьежача цунах бохка йиш йолаш 79 процент мара хиланзар. Тхьаь-ъаl процент лаьтта, нувхаш яр.

Н. ГАРАНИНА,
Л. ВОЛКОВА,
республика халкъа тlа-хьожамга комитета штате бошца инспектораш;
М. ХАМАТХАНОВ,
тха корр.

«Грознефтехимремстр о й» треста чуйоагlача вильагlча специализированни ремонтно - гlишlош управленее (СРСУ-4) этгара дикагlа доорхlача изолирующнее ца1 я Асуева Зайпа. Цхьаннха смена дlаихийтаг цо ший норма 140—150 процент ихьачаи па1еш. Овсаре къахьегарал совгlа ше ихоачашду балхан дlаеи тlехдиеш мара хилийтаг. Ший опыт, дикагlйола балха методаш дlайбэзийт цо лалла къахьегаи барашта а. Цудухьа дlахкханена чоагlа доархlаша сийдеш я Зайпа.

СУРТА ТIА: изолировщица З. Асуева.

ЯХЬА ДНЕВНИК

Лаьрхlар кхоачашду

Шоаш шийттагlча пятилетка хьаъчача шера тlаийца доккхий денхараш ханал хьаяха кхоачашдара шоай ерриге тарошаш сарцагlъяьхай «Сунжанефть» НГДУ мехдаьттахоша. Къаьяча фонда скважинашкара доаха «Іаьржа допуь» цlендаь хьадаккхара цар чакхйоах организационно - техничес к и е мероприятеш, мехдаьтта тlоанашта низ тlалоаттабу, кислотни обработкаш ю, мехдаьттен газн янкхара технологически ревним даим нийса лелаю. Цудухьа цхьаннха бутт дlабахийтабаь цар ух шера шоаш тlаийца дехараш дикка тlехкхоачаш ца деш. Ер шу доладелча деи 26 авгутага. Кхачалеча пар паччаьялкхеи планал совгlа дьякхар 726 тоин мехдаьтта. хlаьта заданеп совгlа яьккхай 730 эзар нубнчески метр мехдаьттаца хьайоагlаш йола газ. Уж шера паччаьхалкхеи планал совгlа НГДУ коллективо маьхала яьккхай 64 эзар сом мах бола товарни продукци.

Къаьхьегама овсарле лакхъяра ворхl бетта план 5,8 процент тlехкхоачашъяьй мехкдаьттахоша. Духьхал из лакхъера чотагlа дьякхад цар ухи шера планал совгlа мелдьякха мехкдаьттен газн.

Деша дай бац

Цхьайттаалагlа пятилетка тlехьяюсаш, lаламаьте духха паччаьхалкхеи денхар тlадусаш чакхъяьккхар А. Шерипова цlерагlча Грозненски мехкдаьттата чакхдоахача завода коллективо. Балха lаткъаш дола кхоачамбоацараш дlадахара йола мероприятеш белгал а яьха, шийттагlагlча пятилетка хьалхарча шера лаш ханал хьаяха кхоачашъяра докхий денхараш тlайиар предприяте технологаша, ни ж е нерно - т е х н и ч е с к и болхлоша. гlулакхерча наха. Шу доладелча бархl бутт боалаш латт.

Мишта кхоачашду цар шоаш денна дош?

Уж шера хьаъчача ворхl бетта товарни продукци ерриге арахецара план 98,9 процент маьхала. тарифни система доарlам лаккбе, премированеш, поощрительни доналтехи надбавкаш боаха пайда чlоагlбе, кхъеъгама нормировани елга тоадс. Промышленоста, юрта боахама, гlишlош еча, транспортен бувзамен болхлошта лаккъяь тарифни ставкаш должностной окладаш дулга юкъедоаладе оттадаьл. Уж гlулакхаш де лерхl шийттагlагlча пятилетка хана.

Белгалдаькхкад алапи эргалькхка тоадела керда боахама механизм, йиаза йола хозрасчет, ше шийна финансировани яр юкъедоаладара органически дакъа а хиина. Дlоотта дезнига. Объединенеел, предприятейн оргнизацейи болхлошта тарифни ставкаш должностной окладаш дlалаг1ар кхоачашде от-талаьл принципиальни нердача кийнел тlа — къахьегача коллективаш болх тоабареи цар кхъеъгарах йоахача средствайи чотагlа. Йоккха балха овсарле йола нерда техниген технологни производствена юкъейолаеча а пох пайда эцача а йоккха говзал йолча болхлошта, инженераштех кхыча специалистаннги къахьегамах доагlар тlеххулийтаргда.

Партийни, советски боахамси органаша, профсоюзни комсомольски организацеша тlадилод кхъеъгатара доагlачун нердача хьаланка довлара болх кийбеч-ареи дlахьоче юкъарчал доацаш кхъеъгача коллективаш дlакъа доацлига lаланде. Из бе беза нийса а дика вlашtlехьбаьнна а, церра дlабозвlайтаг. Белгалдаь гlулакхаш кхоачашдарех хила еза кхъеъгамхой кхъеъгамех общественно-политически хьинар айдара средство, производства эффективность лакхъяра, балха дикала хьокхамаш тоадара, чура резерваш оарцагlъхара нердача стимул.

Политбюрос могайир lаламеи мехкдъятта коачъяьнеи газех моторни доагора метта шерра пайда эцара опыта предложенеш, Планови боахамеи органаша тlадилладйокхуа давлена болгга тоlалъча lалама газацеи мехкдъята кхоачъяьча газацеи болх беш йола, городской коммунални боахама эша мухь кхухьа, специализированни автомобилаш, автобусаш, машинаш, автопогрузчинаш духкагlа арахеда, цар заправка яра мощносташ хьалъе а болх бе йолаялийта а. Белгалдаь гlулакхаш кхоачашдаро йиш хулийтаргьа бензинни дизельни доагори дикка кlезнигагlа дlадахийта.

СССР 1986 — 1990 шерашкара законодательство тоадаь эргалькхкара перспективех йолача предложенеш на хьежар. Цунца дувзаденна советски общество дегlаахара хlинзарга этапо дlадехарашка хьежка общественни гlулкхаш правови нийсдара тlаерзаль цхьайолча законодательнии кхьйола нормативнии анташ кийчбе лерхl.

Профсоюзний Дерригуйнен федераце кулгалхошка Ш. Гашпараца. К. Гофманцен, И. Заикрийнен КПСС ЦК-а хиннача переговорех новкъосташа Е. К. Лигачеевеи В. А. Медведеви баьча хоамага ла а дийгlа, Политбюрос белгалдальхкар хlинзарча дунен тlа профсоюзний, кхыча духха нах юкъеболча демократически боламий доархlам лаккъуи хилар. Белгалдальхкар тайп-тайпара ориентацеша юкъе вlаи латта гlулакхаш дегlадоаладелга цар ядерни кхеърама дувкал, машиераи социальни прогресса тlехьа лоаттабеча къовсаме советски общественни организацеша гlо дар доархlам хилар.

КПСС ЦК Политбюро ишта тlа хьежар экономика хьаъча, советски организатга юридически кадраш кийчъяьреи КПСС XXVII съезда оттаьл врахьарча политика стратегех кхоачашъяреи цхьаболча дешашка а.

● *Мишта кхоачашду дехьаргаш*

ЛЕХАЧОА КОРАДОАГlА

Таханарча дийнахьа тха доалаха 150 автобус, мухь кхуька машинаш, легковой автомашинаш я балха араалла нийца йолаш. Атта доалаш дац уж кийчъяь арайолийлагlа. Цунца цхьана къоастаниза йоца проблемаш тха хlанз а вlедига яц. Царех цаI я лерттlа ремонтни база цаI я хилар. Духхьал кхоаленаш, машинашна хьажара эша кlоагlаш хилаех доалаш. Ер замалахьа машинаш йоахъяра йахьяра йоца установка.

Уж дерригга кхоачамбоацараш дlадахара хьадаь (Гулланхаш белгалдальхад оаха. Цхьаца дола хlамаш де аьтув баьнна хlанале; отошлени установкаш монтаж яьй, шелад оттаде йоахъяьв йохъярьча ремонтин цехаш, кхьйола помещеней. Котельнера ыладочни балхаш йисте-ноа, сентябрь бутт бовлеяха керда административни корнус эксплуатаце дlалургья. Белгалдаькха деза административни цlа саха тховаи шизашца хьаделгга.

Пассажирашкара цхьайолча хана жалобаш ух гаьнача лиинша кlында автобусаш хьежаш, яхаш. Духкагlа даьсче тха бехкагlа нийслуш дац из. Новкъяьле ер да «Индурс» яхача кlындача автобусаш эша запасной оатхалаш ца хилар.

Тха балха тlа лакхе дийца хlамаш нийслой а, предприяте коллективн хьалхаша лаьтта деххараш кхоачашдеи хьайоагlа. Нагахьа санна 1985 шера ворхl бетта мовхаш дlа-ъха кхаьхара план 101,7 процент мара кхоачашъяь хиина еце, уж шера дlабахача ворхl бетта 122,9 процент кхоачашъяьй. Пассажираш дlа-ъха кхувлара план а дика тlехкхоачашъяьй. Къаьхьегама цунца дац уж кийчъяь арайолийлагlа. Цунца цхьана къоастаниза йоца проблемаш тха хlанз а вlедига яц. Царех цаI я лерттlа ремонтни база цаI я хилар. Духхьал кхоаленаш, машинашна хьажара эша кlоагlаш хилаех доалаш. Ер замалахьа машинаш йоахъяра йахьяра йоца установка.

Социалистически яхьа АТП къахьегаш мел воаа саг юкъеоозара духха болх бу ялминистераце, партийни, профсоюзни организацеша. Ухха за чlоагlа доархlам болаш да доагора - смазочни материалаш ткхм белга. Масала, дlабахача ворхl бетта оаха яходаьл 5,9 эзар килограмм доагор. Социалистически яхьа итогаш хан-хаиначьа яро вlашtlехьдоадийт дикагlа бараш белгалбаха, тlехьабубсараша фу эш хьажа. Хlара денадеч ю оаха балха итогаш, Хьаьхле яьккхача водителей бригадана 50 сом премии ше вьмпели ду. шолдаьга моттиг яьккхача 30 сом, яхоалагlа це вьмпел. сийлен грамота. Цнъарча доадама хlама доацаш санна хет цунах. Бакъда, наьха балхаяра бе-ша совхозаннх цо, наха хов шоашта карагlдьйнар терхал ца деш дусардоацлига.

Духха ха йоацаш цlаькха а хьежар тхоай яхоачамашкен тароншкеи. Керда социалистически денхараш тlаийцар: шера план 20 декабре яхоачашъе, яьнна. Хlаьта Коригов Хьамид, Коттоев Сайдай керте латтача водителий бригадаша лаьрхlад Октябра 69 шу дусаш шера план яхоачашъе.

А. ДОЛАКОВ,
Малгобекски АТП керттера инженер.

Дlабаккха ядерни тlема кхерам

Кхоане сатийна хилийтара

Дикача дагара вола саг lегрнаш дlерни экхзаматта моратории ярах вай партеи правительствоаи тlаийца ре-шеии къоббал па еш. Духхи массе а митинге бахача наха на хьаллоацаргхларах шеко яц. Хlана яьлча ядерни алапа вата безам болаш цхьаннха а вал. Цхьан оагlорахьа гlулаяхь деи и вай мораторин, таип - тайпарча фокгушина дакхайкаьх, переговорий истола тlа яьхай вай боккха лоархlам бола предложеннеш.

Кист-каста хоз она «СОИ» яга доаг. Американски империалистан ядерни герз космосе дакхха lерт, йоах, тоъам бан царна дуне доладаьла лаьтта. Годьяьлх. Из цхьаннха дича а царга дайта йиш йолаш хlама дац. Таханэтгара неоттена даз мехкй, дерригача дунен а пасажирашта lалашъеллга. Цу гlулаяха низ ца ихобеш къахьегарга оаха.

Тха предприяте тlехкхоачашъяьй хьалхарча ях шера а 7 бетта а планаш. Вlалла ца хиннача бесса лакха я паоко бола бара коэффициент. дикагlа гlулаях ду пасажирашта. Пятилетка хьалхара шу толаме чакхдаккха-ра колоннашта, бригадашта юкъе социалистически яхь ячlоагlъеннай дисциплина, тоалуш йоагlа материально - технически база.

Машара фонде дlачуденнад 14000 сом, новкъостал дьяд саюто хьалъача черноБыльщына. Тоъам ба уяхзя хинна аварн дагаехача дунен тlа йоакхдача хана гегз ца тьодде, Хlаьта ва-ч йогиг да ма йоахий хlана хъядеи латтачунга хьежача. Фунначlа дьа а из гез lодуларгодаш болх бе беза. Цу гlулаяха ньй вай из решени. Барнал кхеарамзле лорае оацlагlъяьнача вай партена, правительстваиа.

Р. МАМИЛОВ,
Малгобекски автотранспортни предприяте водитель.

Оаха къоабалду

Тха коллективо КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева лъа Заведене тlа мел ашнар дет Гlара къоабалду. Боккха хьаъ хлар тхона ядерни экхзаматта цlаьн оагlорахьа 1987 шера 1 январе къачкалца моратории йlаьхъе, ашна КПСС ЦК Политбюрон Советски Союза правительствоаи яьча решенеш. Дунен тlа заглар ду lайтара тlадерзадь де из.

КПСС ЦК йоньски (1986 ш.) Пленумо тlайцъ решеии ихоачашъяь низ дlаккоачар ду тха подьеяьтьво. Паччахьалхенга шура йоахара ихъь кварталча план 1 августе хьатлхоачаш яь яьнначар. Хlаьта оаха дlалуш яр уж шера цхьаттаалагlча бетта боагlъеннай яр я.

Ворхl бетта хlара къоабача Іаттаьра 24492 килограмм шура яьккхар фермех. Из я соахха цу юкъа хиначул 900 килограмм духкагlа. Хlаьта тха толлишагlа бодча долрхаша Заягинцева Александрап Белая Александраси 3500 килограмм совгlа яьккхей.

Тlехьа тlаЛоагlача хана

Л. ТОЛМАЧОВА,
Сунженского района XIX партсъезда цlерагlча колхоза поллагlча ферма заведующа.

Сийрда сигале эш вайна

Хlара денна газеташа яздеш, радиои телевиденеи гlолла дувцаш хьаюз вайна ядерни герзаша доккха оттадара. уж цlендаь дlадахара хьаъчъяь КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева яь Заведене тlа мел ашнар дет Гlара къоабалду хиларах. Дика уйлаш йолаш мел бола наьх тlема духьала ба. дунен массе а мийлне ца йоаккха хилийтара тlехьа ба. цулухьа оал цар советски кулгалхочун Заявлеч исторически доархlам болаш паччахьалхеи документ да из. эаьле.

Адамленца тlалатта ядерни герза цкерам юхатохара иштта бокхача боараме гlулаяхь советски мехио лелаеча хьале вай дерригаи декхарийла да чlоагlа хьинаре айдаь хьаьнала къаьхьегарца вой сийлаьча Дальен низ сообланка. Из дика кхетаду советски наха.

Сигале цlена хиларо дуръя вайна деган гlолдаьнна. материальни хьал-таро йолаш даха а къаьхьега а таро.

Д. АЛБАКОВА,
А. П. Чехова цlерагlча республикански библиотека библиотекарь.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА—ОТЧЕТАШ ХОРЖАМАШ

ХЬАДЕЧОХ ДОГ ЛАЗАШ

Декхарех дина лоарХІаеш хьайбоеІа ТІехьхарча шераша Суженски район «СервокомбинІ» совхоза колектив. Боахам вІашагІбеллача дена цІанкха а та хиннача тайпара духха доакъар ІалащдиР соахка. Цу тІехьа тавО елар хьайбаш дика Іангара даха а духх, тха дохкара уж шераша планаш тІехьхочачашъеш къхьегІа ч. Масала, ах шера плана 220 тонн йолаш, цхьоалагІа йиоль хьатІахкоачаш 225 тонн духх тІакхетийтар хьайбашта, тІехьхочашийор паччахьалкхенна тха дІадалара ах шера план а.

Дика хьуьжьадир ух шера ка бола йлат а. План 19 центнер йолаш, хІара гектара тІера 27 центнер гаргга чуйІцар. Совхоза лаьттанхара иззал хьувъаш бавьна шу хиннадаш ИІанзалца.

ДогІаш на деллар бахьан долаш, лерттІа деІа а на йоагІаш, йоьхьенна ДІаьлар Суженски духьа тІарча дика тІеначашка эрий тІаюьва буц. Из бахьан долаш лийрхІачча тайпара йол яккха вІашТІехьалаьнар. Ишта халонаш нийсьенна йоллаше а мел йолча таронех пайда а мйбеш, хьайбаш йоахъарашна ІалашІе тІеграша кха а тІехьхочаар ду совхоза кхаш лерладераша. Толамаш а доач. Сизос шера плана 13,6 заар тонн йолаш 10 заар тонн гаргга елаІ хІанзе, йол 1800 тонн совгІа кинчъаьл, план 2,3 заар тонн йолаш, ча лийрхІачуьа духхарга ІалащдаьдЕ. Доакъар тІехьа хьайбаш ІангІара дахара ма эшша из ІалашІе совхоза кхаш лерладерий из ІдІаххочаргрьларах тешш.

Цу толамашца дахха лоруша могадеш дац совхоза ма долча таьзоий лелаш. — аьларо № 1 йолча ферма заведуюше коммуниста Вачиев Хьасана.

— ЦІхьабаьхьа, из хоьш долаше а жа Іуда юкъера шин доалахьа йола гьазарий діаяхаш вокккагІволча жа Іуно Гадаева. Иа бахьан долаш массехьаза пІд техьад цхьана. ХІаьта а ГІулахх хулаш дац, хургдац аьнна а хет лаьрхІа комиссеи вІашагІа иа йолле.

— ХІара бІаь жийна тІехьара планал совгІа 5 іьхьар хьаІсьастабир ух шера тха бригадо. ТІехьхочаздир тха дохкара тІаийна дехкараш а, — аьлар коммуниста Хамхоева Таьбарша. —ІхьабаІьхьа, цу хьохкамашта духкха раьза а лаш тхо. Толамаш кхы а ланкагІа хургдан болх хьабе соохозо тхона лерттІа ха-на хьувз хий доацаш а. ОшагІа хана из тхойх хьатІіа ца лахьаш а вийелу цкъа за. ХІаьта тхо пархІата дахара духха хІама а эшшаро. Бригада жа латтачаьри шийх километр мара гаьча ши электролинн, хІаьта хьатІа доалдеш хІдча хий кхы а гаргга да. ЯІх шу да со цу бригаде йола. Из дерзда яхаш хІара шера дувш совхоза кулгалоцш. ЦхьабаІьхьа, цунах хабар мара кхы хІама хулаш даш. Пил мара. цхьа граммм ча, силос еннаяи тхона хІана а. ГІулаьх кхы тоа да дой жерч леладе раьза яц со. Кеъа да цар.

— Кастчаста нийелу ма-хха доахано боахама дакъе-нашна доакъар хІалаьдеи йола моттиаш. Ях ІуІ лелдеча нахата царех хьаттача, тха дац, аьле жоп ду. Иштта хул машиннаш царна тІаьяхча. Бакъда, уж совхоза коштора йолча хьалаьхк говраца объедчин вахийача, гучадоал уж цар долга. ТІехьара ГІд а теха бита безаш хул цар дай. Ишта эхь доацаш цар уж гІулакхаш леладерцадар, хьалийцачуьа ГІехьаІца цу сахьат доахан дулха паччахьалкхенна дІачу а телаш, цергара доакъар хьалеахаре. Цхьабочча жа Іуш боахама жаца цхьана кхоабаш хул 30—40 бежан. Уж леладара хоадзаболлаш боарам оттабе беза хІара жа Іуш, шера цайна мел доакъар эшаргда белгал а доакъаш, цхьан доагІа ахча боахама кассе хьалхха Іо а дуллийташ. Боахама хьайбашта лаьрхІа машина хий лаитача шоай доалахьа долча доахана діа а моледнйя. совхоза жа из доацаш дуташ, хьогадеи моттигаш а нийелолиу хет-хаста. Діахо из іа ниш йоацаш хІа-ма'а да. Машина хих доагІар Іо а дуллийташ, кхы тІа а ахчан ГІод тохаш гІулакх иа дича дарздац. Ишта мара Іомалургболаш бац цхьабоча жа Іуй. — аьлар совхоза керттерча зоотехника Аюков Астамира. — Духха кхабара тух шера нахагара планІагІа ши ззар бенан эна дезаш а совхоз. Иэзал доахан да доалаларга цІадоалдергдолаш. Цхьабаьлъда уж діаотдара ихоччам боллаш, лерттІа кийчъаь моттигаи ши хІанз а. Ихоалленеш а йоаІаш эрий эра доахий доаттадарах 200 тонн духхех кхаш совхоз. ГІулакх тоа па дой из тайна суот нийсдаЛа мегаш да ух цигта а. Геттара лелара лел желаш тоаяра болх а. Хіанзарча темташша мара из да ца боде. Іа ТІехьхочуьа жи чуотгалара царех ахаш а кийча хургьяш. Шу ваьндала йисача юкъа паччахьалкхенна ши биьь тонн хотаІан дух дІалдела деккарийла я совхоз. Цу гІулакх лелабеш бела 7 ззар ка ба. Цхьабаьхьа, респчлдика агропромпо хІарабар 40 милограмм мІеиига тІа боацаш хилийта авннад. ХІаьта цул лохаІа дозал долаш бар духхха дІазъаргболаш а бан. Цудухьа хІара устагІано цул а духха Іа дух лургдола гІулаьх вІашТІехьдаккха деза. Жийна ТІехьара баьккхача ши бов, желлу Іехьаз. Цудухьа хІараиена 400 грамм концентрированн доакъар ихоачийташ ихаба деза уж юхьхьаца. Ишта из чаиддаьнадо — кийчъаь доакъар да совхозе. Іоахарий леладеча бригадаша из складера дІазъаргдолаш хІанзе а йоацоо е еда.

М. ХАМАТХАНОВ.

КХЫЧАРНА МАСАЛ ТЕЛ

ГІ. Ахриева ціерагІча Назіановскнм «Электроинструмент» заводе хьалхаттатрех я Белоева Тамарас кулгалду КПСС XXVIII съезда ціерагІола комсомолаческо -нагрихой бригада коллектнв. Сентябрь бетта чотагІа къхьегаш я из. Ер шу долделча денз задачел сеннза ца архайнчаи дуккхача маьха продукци.

— Уж толамаш дахх мшта вІашТІехьдоал шиуЛ — аьлна шийга дьлча хаттара жоп а душ, бригадина аьлар:

— Иттех саг мара ваи тха бригаде. Дукхагіча хьайбаш тхоах тийна да сборочни цеха коллективна болх боагІгІа боарамагІа діабахар. Хіана аьлча, оаха хьаеш йола шпинделаш на хіача вІашагІа йохка йиш ма уж. Слесараша - сборшикаша хьовзам ца хилийтара кхаь смеиагІа болх бетта вІашТІехьлаьккхад оаха. Хіара сменагІа хьае еза 800 шпиидель, цхьабакъда, уж оаха дуккагІа ю. Тха коллективна хьокхамашт тоьара докхка гІо дир бригадни подряд юкъейолаяьро. Хіараие алаии а премии а ац къхьегаме ше лоцаича дьлча хьалха ефициентага хьежжа. Цудухьа хІараваар балха тІа-ІаІ валар е хьозам хилийтар кхер. Долче, уж шера цхьа моттиг инйсьеннаш тха болхлоша къхьегамеи производственни дисциплина толхаль.

Бригаде къхьегаш ба смежни професи каиаезашта токараш шлифовщикаш. Цхьан участие болх ца цхьа вокхахьла ДІа а этта хьалха ма йиш хулийт цо. Масала, Костоева Тамара массехк гоззал йолаш я. Новьхьост цамогаш хиуа цуина метта дІаотт из. Уж санна барашкхы а ба цу бригаде. Царех я токара, цІифовшина гоззал йола Дзейтова Лемка.

Къхьегаша дисциплина телхаелга цІенденна дІадьлларяд цу бригаде.

Материально - техничеси Іалашо ечара ихоачамбоаиш ДІадьлаьхча къхьегаш товаргбе коммунистическа къхьегама сийлен цІи леда-ча бригада болх.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ДИТАД

лара деш фул? — хьаттар аз завода партийни оганизаце секретарага Маржиев Хьасана Хьаматаги. Цо аьлар:

— ХІанзалца цу дьлча оаха бьь цхьаккха таЙпа болх бьь. Тахаиалца из тхога хьоахдаьлдан цхьанне а. Цудухьа тхо а сатийна дьлІаІ. Сихденна хьуьз производственни планаш тІаийна денхараши тІехьхоачашне гІерраш.

Цу дуьшенех, лиТта а ца ди-ча а мегаргдолаш гІулакх лоарХІ ухьаза болхлоша атеистически ихетам баларах. Хіаьта Хьамзага ше цу хьа-ньехьа лекци йийна е болхлоша беседа яь дьлхІама а лиш. Цунна бІарахьеи всенаи коммуниста а. Пьатворганизаце секретарь волчу цо из гІулаих бе-башха ца хеташ лелдеиот хІама, вокхар вІалла телиал а дьш.

Болхлоша атеистическа ихетам балара керттера дуьхьа тІалаттача партийни организаде цунна чуьоогІа тхьо коммунисти пярте членалара хилара вола цІи кандидата) из лоарХІаме болх бора тахаиалца ихьметтеет план а оттальци. Предприяте цхьанна а цехе ищ атеиста уголок, цхьаккха тайпа атеистически ношка кхаШка хьалхсеиь культурадн чуэшача хана. Докхка новьхьостал ду цо механизаторашта трактораша, автомобилиата, кхыча техниканна обслуживаиии ремонти еча нуьг тохаш, де дезар діаоалаш. Хіаьта цхьа дн ла а лахийташ шиЙ дета ма хетта боах а ма беш.

Ишта дика оамалаш йоахьаи кохлхоэо ва из. Цудухьа массанеша сиЙ деш а ва.

СУРТА ТІА: С. Х. Юнаиев.

Х. БИЦИЕВА сурт.

СССР Лаххехьарча суде

Паччахьалкхен обвинителеи защита вопаллаеш лакъа а доацаш СССР Лаьхехьарча суда судейни колеги хьежар СССР Союза прокуратурас техиача Узбекски ССР боамбе ци ченбега промышленносте хьалха хиннача министра В. Усманова, цуи цхьаболча заместителин отрасла цхьаболча бетатохкамеча болхлоши уголовни дешага.

Оттальд Усманова, ше хьавоагІа из. Цхьанна сиго хІама ален бежк боаккхилген йоацаш нхоачанбу по цу молагІа а шийга бе аьнна хьаёенна болх.

Колхоза механически мастерске моторашта ремонт ши ва КПСС члеи вола С. Юнаиев. ТІехьожиаи доаттабе безаш хилаи цо болх бечча метте. Говзача слесара тоабьь трактора а грузовика а мотор тешиаме болх беш хул, заводе хьабаь цІена бар саина.

Къаьстта хьинар айденна нхьхсагаш хул Семен Хусаиновнч ахханеи гуйранеи ен-литература. Цунна сагота волаш саг баи чхъаза. Из ишгта дешаре цнъа муэьагІа дийца а партийни собране дийца хургдан хьаьхкхагІа хоттаре хоштта юкъе атеистически болх барах дола дош. Цунна юстара латт Хашагульгов Хьасан кеиот латта, завода комсомольски организаци а Краснинова Валентина Захаровнас кулгалду профком а.

Лоацца аьлча, дииах тешараш заводе вІалла боаиаи саина кеп уттаюр партийни организаце. Хіаьта уж цига кІезига бан.

К. МАГОМАДОВ.

Нурдеі гектараш

РЕПОРТАЖ

Петропавловка яхача станицера Аргуне. Дедача лаьхьа тІа ГІолла кхо-йиъ километр іовахача бІаргагу тайп-тайпара куЙлуш тІа йола ИХШ. Уж ХЬалхХОЙ Ленина цІерагІча колхозна КПСС члена Шахтамиров Нурде кулгалдеча № 3 йолча мехотрядо.

Из болхло чувоаш я из. 1200 гектар хулача кхашка хьалхехо плата а доакъара а культураш. Массеех шу да мехотряд коллективни подрядгаІа болх бан йола. Дерриге лаьтта хиш дехкаш да. Цхьа шу дІадихйташ иох ма боагІара тайда ца эцаш. Масала, ДІадахаева шера 424 гектара тІара 58,2 центнер хьажжІаш чуера, республике шоолаг-ІаІ-йолча сунто хьаерзьа къа-

ГДР.Сага лоІмагІа Рудни лоамашка хьаханнаб ворхІ километр бІаьа бола хоза іам. Додача хина Эйбенштока бетонни сунт техай, Цнй йоккхалга дистрикта республике шоолаг-ІаІ-йолча сунто хьаерзьа къа-хьегамхой салаІара йола зона.

Хьасташкара доагІа хий кхаьчадаг Карл-Маркс Штадти Цвинкауи яхача городашка. Кердача водоемо молача хина Іалашбергса цхьа миллион бола бахьа нах.

АДН—ТАСС сурт.

ПРЕТОРЕ АРГІАНАРА ЗУЛАМ КИЙЧДУ

ВІалла тата доацаш, ма хулла лохъенна, бІарга ца йойтар духьа лаьттана іотІатеІа африкаиски саваннана тІедала йоагІар хьаи я хьайта знакаш ца йоахка ши мотор боалла самолет. Летчикаш а пассажираш а ялаьгурболаш ницъ банар. цо бар — ЮАР военни аэродромех цхьанне тІара гІеттта сахьат совгІа ца яьлча Іоесар из — ІдІаста Маннка мозамбикски провинцетерриторе тІа.

Саванна далла а йиІьенача цу моттигерча эламІгача аэродроме африкански экзотически хьайбаш лувца ухар чарахьал деза нах цхьан хана. Хіаьта бессача пассажирий е езар кхыча тайпара йола сафари яр. Лаьтта маьхара Іотубсалора хьувдалара комбинезонаш ювха, бе автоматаш йоахка кагий нах. Бахтіа шортгіта Іоуттар тайпар йоккха йоаца, бакъда еза йола яьиикаш. Юхкера а болх чакхбьлар. Юха а мсторааш кхеста доалелар-мух Іобьяиха яьиа самолет гІеттар. къуЛбехьенначаьдбуреъка бухь биллар цокагий нах сиха ДІалечъйар кІотаргаита юкъе. Иштта чакхъьлар Бейра—Хараре яхача машиннокъа ЮАР спецлужбашна оттаяча террористически зуламаш дара операцие хьалхара этап.

Операци яра киичо е йолаір ЮАР форда пертташка ТІехдоахаш цІй территоре тІа ГІолла кхуьха Зимбабвеи Замбеи транзитни мохьаш ДІадахьара Претореч кьиза сошадеш доазув оттадеш хилар ДІакхйкадеча хана. Расистски режимо лаьрхІар «Фронтача» ядача паччахьалкхенага дуьхьа бечча тІемана цхьана экономически саботажа гІулакхаш да. Цу тайпара шоай лоІмера африкански мехаш гора оттае, ЮАР-ск Намибеи бола къамал-мукъадахара болаи хьаллоацаргболаяча уж дика шийна могаргхилара дог дик Преторе.

Шоаш леладу гІулакхаш духьа Бейра ІдІачъа Іатъкъаш хилийтар духьа Бейра ІдІача мозамбикиъ порта тІа бода машиникъ Замбабвеен Замбеии ДІаччъоала дага ба раситаш. Духьала аз де лерхІаи Мозамбика территоре тІа юкъе уьлъача Маника провинце август бетта юкъе ЮАРера диверсантий группаш йоссайир, тІема ихоачами взрывачатки ера. Мозамбика халъка екрамолеи къаиан служба даниегІа. духьала ладахача кІиранІа чубьлаш ера. къуЛбехьен-африканскн йки самолет НРМ сигала яьлар. Маиика провинце Іо а ессар.

Хурда аьина хета доагІа цкы-ха яьлча . «Мозамбика къамал сопротивлени» оалаш йолчун доазол дехьара представительстве цхьанне Бейра — Хараре яхача маиинокъа диверси ярах кепайоаи тІа Лиссабоне, Нью-Йорке е Дурбане хоам бергба аьина. Официальн Преторе из дича «хьалда харидергда» цу террористически гІулакхий ший гунаха хилар, цІий оагІонгахьара НРМ-аиеи ЮАР-аи юкъера доалахоа дика гІулакхаш леладе дола «Нкомати договор» «диззя кхоачашцеш» хинна аьина соца а дергда.

Ишгта дита дагІаи Замбии Таизаиии юввап бола Танзам-Таэара яха машиннихъ толхабе ЮАР гІерта тарлургулгар а. Преторе лерхІу ау анце доалахара мехаш ювха а лаьха, хьабарта доладергдолаш.

Эттача хьала регионе бахьа тохкамо тешал ду апартеида режим таха «фронтерча» паччахьалкхенага хІама тІахьожаль па Іеш хІара. Паччахьалкхенагта керте латтараш Хараре вІашТІехьета ди тІанхьаьтача хана дуьхьа ха йоацаш Замбена яьча налето. Анголе юаровски эскар чуьхьлхаро, Мозамбикера МНС бандитски группа цІанкха па сошш чьаллоацаш хиларо, цу мехнашта экономически саботаж а еш, йоах блокех діа па ихетара болама форум иохке эгара бІехаІга дола ГІулакхаш де Претори дага я.

Николай ЖЕРЕБЦОВ, АПН соб. корр.

Мануту.

КАЛЕЙДОСКОП

ЮБИЛЕЙНИ ИЗДАНИ

Польски Іилма академе географе-статистике, териториальни планиро-вани яра Институте Польски Халкъа Республика керттера ахлас хьалеш яь. Из этапегІа 8 — 10 тематически сборника ЬЬисапе ара-хецаргда. Хьалхара сборник юкъара проблемаша хеталь да, цо чулоаш ПНР оборони карта, исторически карташ, цхьа дерригге Польша Лаьттан. Лаьттан европейски континенте масштабаІа мехна хьал хьалхьокхан долда карташ. Цуи тІехьхарча кхаь сборнико Іалама гома иллюстрации ю, цу дьвьже геологически, почвенно-климатически, гидрологически хьалаштта, бабцовьа характери, Іалам лорадара проблемашта. Цул сборнико Польше бахьа нах бовзийт, хІаьта кхоалагІо — экономически проблемаш. ТІехьхарча сборнико тІа вахара хьал. уганІено лораяр, культура хьалхоька.

Атлас юбилейни издани санна аралаккха лаьрхІал халкъа Польша 50 шу дизарза хетадь. Из 1994 шу хьатІакхачалелха ара-хеца лерхІ.

БАРЗКЪАШТА ЕТТАЧА АЬШКИЙ ЭГТАРА ВОККХАГІЙОЛА КОЛЛЕКЦИ

Зебице (Валбжихское воеводство) я Польше ца! мара йоаца цІагІа лелача хІамай музей. Цу ух я 10 заар совгІа экспонат, цу дьлхье барзкъашта еттача аьшкий эгтара воккхагІйола коллекци. Цуи бІаь шерен юкъера, хІанзара терморегулятор йолаІча электровьлшка хьатІаяьккхача.

Кхы кіезигагІа боаш теркам тІаоа кофе оатача хІамай коллекцеца. Чубьлаш ши ишгта безамца цхьо кІерама инзаш тедача кІолага, эгтара ЬЬисапе XIX — бІаьшера чакхйоалаш ьЬуа кулгашна хсстаю барокъаш дуттача машинкага.

Интериресс — АПН.

ТРАДИЦИИ ЦУН МАХИ

Испане къубседе, Пиринеешка. Арта яхача додача хин хозача атагІа я город Помплона. Хіара шера аха додадуш «Сан - Фермин» ява фестивадь еш йола моттиг а хиле, ДІаотт из город. Хьалхе а лаьхьІача дийца-ьха ратуша Ьалкома тІа вол а города мэр, ракетница кхессе, хоам бу цо фестивалъ хьаелларах. Кхоачера событи хул цІи хеза дола городе керттерча улицашка доахана бургІаш хаккха цІей. Из бахьан долаш дунен халкъашта дайзад из цІей, 1591 шера денз хіара шера кородина ЬЬисапе дакъа лацара лаьрхІа доахана бургІаш чуехка йоахкачара арахец, тІаккха уж ПІанІанаш готтача улицашка. Йолла дІаьхьа тІехьагІа уж гореадора йоаерг-йолча моттиг яхачадца. БургІаш яЬша йхех улицашна гІолла, хІаьта цига баха нах. шоай кадайи денаш дІахьохха тІетташ, бургІашта улуьв е ьЬуха бьше царца бовд, муІаш тохараки цар когашта кІалбахараки дора а душ. Бакъда, массане чакъдалар из. Фестиваль хиннаб 365-ша, цу хана чуъь бургІаша лозавьяь 52 сар.

ДЕГІААХАР СИХДАРА НАЬКЪАГІА

ДОГ ГІОЗДОАХА ХУВЦАМАШ

Тихъо шу гаррта ха я Советски района «Альпийский» совхоз вІашагІьелла. Цу юкъе цкъа шийла баббаш, цо паччахьалхенна. Совхоз 270 эзар сома эр дир. Ишшта из ГІулахх кхы ла йиш йоацаш хиндер бохама кулгалгой.

Директоралла С. Т. Абулазимов отавир. Боазлун байзачул тІехьагІа ГІулахх тоадара эгтара ХІалихе маларІа болх бергба ца хоьш внсар кеара кулгалгой юхьбанца. ХІана аьлча, овладгара денз хуьлу эзаш духха дер.

Коллективе 150 совгІа гар вар. Царех 15 — 20 процент хьале хІама доацаш бар. Царна хьабе болх хилийта бесар. Цу ГІулахха эгтара ХьалхІе маларІа болх бергба ца хоьш внсар кеара кулгалгой юхьбанца. ХІана аьлча, овладгара денз хуьлу эзаш духха дер.

Коллективе 150 совгІа гар вар. Царех 15 — 20 процент хьале хІама доацаш бар. Царна хьабе болх хилийта бесар. Цу ГІулахха эгтара ХьалхІе маларІа болх бергба ца хоьш внсар кеара кулгалгой юхьбанца. ХІана аьлча, овладгара денз хуьлу эзаш духха дер.

Хьала геттара дика хуьлар совхоз йолча моттиге ДІаоьвш хинна ноьрголлаш. ЦІхьабакъбаза, тІехьхьарча пхиІлх шера на лелаеш йитта ярхуж. Из культура кхеелга мел пайдане да кхета а дэь, ухх шера итт гентара тІа ДІайнйа ца воцирлолаш, хІаьта дика хьа я хинна.

Ер шу чакхдалалехьа совхоза доалаьа доза яа ворхІ озаргета, доахэн кхаь эзаргета ДІакхочалле лаьрхІад цу боахамге. Из дити уж леладара хаа а тоьргбан. ДаьгІенаш, чомеценеш а къе хургьа. Цудухьа уж деШаш ХІаизве а кьестадош. Дэ. ШоашкаДІаденнатуа тІехьагІа республика цъадолуш боахамэша лерттІа пайда на эшаш лелаьв даьгІенаш цу совхоза дІаенна.

Хьалха наьх баьха юрташ юхаметтаоттаара дерзадаш гІулахкаш да тІехьхарча хьана районе чакхдоахаш. Цу директорага аьнна дош дий? — хьаттача:

— Дац, — жоп делар Кламатовс. — Цхьабакъбаза, совхоза партийни организацее секретарь А. С. Келоев хоьш вар кинемехаин воацилга а кино ца хьокхилга а.

Лоацца аьлча, бесам хилла гІулахх сиха тоадеш йиш йолаш да. Совхоза а районга кинозета а куьйгалхой ца. Химой яхача юрта ХІаиз шитех хьадеш латт 17 цІа. Шоай дай, дьздай Іийнача моттиге Наурски, Шелковской, кхьча районашкара баха юхабаьхкаб 20 деза1 гаррта. Уж яхьа а хьатІахаш ба.

Цунца аьлча, бесам хилла гІулахх сиха тоадеш йиш йолаш да. Совхоза а районга кинозета а куьйгалхой ца. Химой яхача юрта ХІаиз шитех хьадеш латт 17 цІа. Шоай дай, дьздай Іийнача моттиге Наурски, Шелковской, кхьча районашкара баха юхабаьхкаб 20 деза1 гаррта. Уж яхьа а хьатІахаш ба.

Цунца ихьана, наг юрттурно-бытовой хьалаш тоадара хІаиз а кІеанга хІама ду. Шаро-Оргун юрта культура ЦІагІа кино ца хьокхо дукха ха я. Цун бахьан — кІиномеханик ца хилар. Уж пийбеш курсашка деша ваха хьа хоравоагІан саг вар, яхаш дуьй культуро. Цхьа заведующе Х. Кламатова. Ишшта из пийсларах района кинозета куьгалхой бекке бу совхоза администраце, гІулахх тоадара цийгара доазІар де кийча я яхаш.

— Цу хьакъхьа совхоза директорага аьнна дош дий? — хьаттача:

— Дац, — жоп делар Кламатовс. — Цхьабакъбаза, совхоза партийни организацее секретарь А. С. Келоев хоьш вар кинемехаин воацилга а кино ца хьокхилга а.

Лоацца аьлча, бесам хилла гІулахх сиха тоадеш йиш йоацаш цхьа нагахь ца Оахи пхи еменагІа бу болх. ХІаьта ремонтни цехо цхьан ужеменагІа мира баш. Нагахьа санна тха шина-кхо еменагІа смена йолча хана оборудовани ехача из тоае саг вац. ТІаккха ерриган а смена болх соц.

Завода пиланица ДІадоахьдургдина ВІоначбоанаприн да уж? Дашо а дац. Уж дуьна хаза дена, дерзаради ме доаг пийслуш, предприяте гІулахъашта новъхьрле а ешъ хьадоагІаш да. Массанена а хов уж нийсдаьра бахьашш маларІаш да. довз уж ДІадахара пайъашш а. Бакъда, техха из къоастадергдало цхьа да пар ваше ТІаьта болх ерзбанкха беза ЛхаШ тибуначашка къамалаш дарах пайда далаш, нагахьа санна гІулахх къаьнгІата ЛаьлаларІа лелаеш хилча. Масала, оборудование болх па бара дош цІенкхаттіа техка а техка, завода халкъа ГІахьокъама керттера группа заседане дувца оттаьлъар тха цхьа халкъа тІахьонаца группо. Заседание ВІир, бесбербаш бехкъокъаме оларбба, из дош къоастадергда ьанна тешайр кол лектив. Бакъда, хІама хувш-м делаелар цуз тІехьагІа. къамалл каьха тІа дисар.

ХІаьта а дог ийккха сайцанзар цеха болхлел. Цу дерригача кхочамбоапаскех, уж хьаьхъана бакъдерг, ДІадахара паьхьаш белгал а доахаш, тха цеха коммунисташа гуччаьха дийзар 21-ча августе хинна завода хьайийлача партийни собране. Предприяте партийни комитето хьаллаьш тха пиллштина, хьадда ха а йолаш белгалъяьхьй кхочамбоапаш ДІадахара чакхъяьнкха еза мероприятеш. Вешта аьлча, ГІулахх шоай бе делелаа завода коммунисташа. Цудухьа тхо тешдІахо динагІча оагІоархьара эргалоналг хургйолгІа. ХІаьта шенко йоацаш да цаг: тхошшта хьалхагІе а хоьш-дагІа ДІахо болх бе йиш йоаилгга.

Ер къамаьл чакхдоалаш са дувца бесам бар тха балъа ха хьаЛех а. ХІама аьлча, сага фактор дийъзар дукхагІча дакъе цунах тийша да. ТІаккха малагІча хьалшка бу оалх? ТІадвуташ ягкха дар ухказа а. Вентилятораш во болх беш я. Дукха ха йоацаш, къаьнаръярш хунца дагахьа керда 16 вентилятор енаяр цеха. Бакъда, уж ерригш а бнак йолаш хилар. ХІаьта цІена, керда фо ца хилча чІоагІа хала ма дий болат лоаладелча кхъьаьта. Пюмещене чу аьхи ГІаЙха я, хІ, тІаккха ІаН замалахь — шийла. Из хало хала а атта а ловргъар оаха, нагахьа санна заводя стологи дерттІа болх беш яларе. Масала, шоллагІча сменагІа из болх беш яц, теттара а во ийчбу кхача.

Х.М. АУШЕВ, «Автоспецоборудование» завода литейни цеха болхло, коммунист.

ДЕГІААХАР СИХДАРА НАЬКЪАГІА

ДОГ ГІОЗДОАХА ХУВЦАМАШ

Тихъо шу гаррта ха я Советски района «Альпийский» совхоз вІашагІьелла. Цу юкъе цкъа шийла баббаш, цо паччахьалхенна. Совхоз 270 эзар сома эр дир. Ишшта из ГІулахх кхы ла йиш йоацаш хиндер бохама кулгалгой.

Директоралла С. Т. Абулазимов отавир. Боазлун байзачул тІехьагІа ГІулахх тоадара эгтара ХьалхІе маларІа болх бергба ца хоьш внсар кеара кулгалгой юхьбанца. ХІана аьлча, овладгара денз хуьлу эзаш духха дер.

Коллективе 150 совгІа гар вар. Царех 15 — 20 процент хьале хІама доацаш бар. Царна хьабе болх хилийта бесар. Цу ГІулахха эгтара ХьалхІе маларІа болх бергба ца хоьш внсар кеара кулгалгой юхьбанца. ХІана аьлча, овладгара денз хуьлу эзаш духха дер.

Коллективе 150 совгІа гар вар. Царех 15 — 20 процент хьале хІама доацаш бар. Царна хьабе болх хилийта бесар. Цу ГІулахха эгтара ХьалхІе маларІа болх бергба ца хоьш внсар кеара кулгалгой юхьбанца. ХІана аьлча, овладгара денз хуьлу эзаш духха дер.

Ер шу чакхдалалехьа совхоза доалаьа доза яа ворхІ озаргета, доахэн кхаь эзаргета ДІакхочалле лаьрхІад цу боахамге. Из дити уж леладара хаа а тоьргбан. ДаьгІенаш, чомеценеш а къе хургьа. Цудухьа уж деШаш ХІаизве а кьестадош. Дэ. ШоашкаДІаденнатуа тІехьагІа республика цъадолуш боахамэша лерттІа пайда на эшаш лелаьв даьгІенаш цу совхоза дІаенна.

Хьалха наьх баьха юрташ юхаметтаоттаара дерзадаш гІулахкаш да тІехьхарча хьана районе чакхдоахаш. Цу директорага аьнна дош дий? — хьаттача:

— Дац, — жоп делар Кламатовс. — Цхьабакъбаза, совхоза партийни организацее секретарь А. С. Келоев хоьш вар кинемехаин воацилга а кино ца хьокхилга а.

Лоацца аьлча, бесам хилла гІулахх сиха тоадеш йиш йолаш да. Совхоза а районга кинозета а куьйгалхой ца. Химой яхача юрта ХІаиз шитех хьадеш латт 17 цІа. Шоай дай, дьздай Іийнача моттиге Наурски, Шелковской, кхьча районашкара баха юхабаьхкаб 20 деза1 гаррта. Уж яхьа а хьатІахаш ба.

Цунца ихьана, наг юрттурно-бытовой хьалаш тоадара хІаиз а кІеанга хІама ду. Шаро-Оргун юрта культура ЦІагІа кино ца хьокхо дукха ха я. Цун бахьан — кІиномеханик ца хилар. Уж пийбеш курсашка деша ваха хьа хоравоагІан саг вар, яхаш дуьй культуро. Цхьа заведующе Х. Кламатова. Ишшта из пийсларах района кинозета куьгалхой бекке бу совхоза администраце, гІулахх тоадара цийгара доазІар де кийча я яхаш.

— Цу хьакъхьа совхоза

1 СЕНТЯБРЕ — ЗНАНЕЙ ДИ

МАССАНЕ ЦIЕЙ

Реформа дIадехараш кхоачашдара

Эргабьяхха хуацан да общеобразовательн а профессиональн а школа болх. Реформа ешъ хилярца дувзаденна мишта болх бу вай республикерча педагогана, малагIа проблемаш къестаюв? Цох лаьца дувцилгга дийхар тха корреспондента просвещение министера заместителегара Кучеренко Галина Борисовнайгара.

Корреспондент: Дерригге а кадреях тийша да овал, Галина Борисовна, вай а дIадолале кадрашкара?

— Общеобразовательн а профессиональн а школа реформа яра йолча положенера. КПСС XXVII съезда установк а ш к а х ь е ж ж а НГIАССР просвещение министерствас, хаалъха образовательна организацина белгалга организационно - педагогически болх баьб хьалхалъха латта декъара хкоачашдара. Теркам тIабьяттеб школаш. кхыбола просвещение учреждений квалификацин йолча кадрашца IалашъяраI. школьникшта хьекъара а ихетам балара а бехетонкам айбаьга, хьекъоруччун сий а престиж а лакъяра.

ИхьайттадагIча пятилетка школаш цхьаболча кулгалхой лакъера образовани йоацаш тиина бале, хIаьз цхьаькха а ван лакъера педагогически образовани йоацаш. Дикка лакъьенна республикерча хьекархой образовани а. Юхъьанцарча классашна болх бечу бергигача хьекархой педагогически образовани я. 4—10 классашна болх бечаш 93 процентага дIакхоачаш лакхенна1 из хьокхан. Пхи шу хьалха вай республике таацар 1800 хьекархо, хIаьз дIадолалучча 1986 — 1987 жердача дешара шера 280 сагага ихоачаш дохьенна1 из цифра. ХIара шера моттигерча вузашеи, педагогически учидищашеи арахец 1200 хьекархо.

ТIехьхьарча хана балхара кIезнигагIа дIабувза школаш кулгалхой, педкадраш. Пхи шу хьалха республикера юкъера лаьрхIача 550 хьекархо дIавадар, хIаьз — 240.

Корреспондент: Миштад хьекархой вахара хьалаш. Тоалой школаш материальни база?

— Юртарча хьекархой вахара хьалаш тоадара хаддаза тергам тIалоатабу просвещене министерствас, моттигера патронга а советски а органаша. XI пятилетке юрта фусамаш а лувцаш 650 хьекархо вахьаваьг, хIаьз 183 сагага ихоачаш лохьенна1 из цифра. Укх дешара шера кхы а кIезнигагIа хургга баьнна хет наьха цIеношка бахарашш.

Халъха образовене учреждений материальни база цIоагIъяра республике дукха болх бу, 12-ча пятилетке 59 эзар моттиг йола школаш, 12 эзар моттиг йола берий бешамаш хьалъергьа.

Укх шера яхь бетта хьалъьлъинай 600 моттиг йола ши школеи 720 моттиг йола кхо берий бели.

Корреспондент: Укх шера хьалха дешь дола яхь шу дьанна бераш...

— Из йонкха проблема я. Дукха кийчо е еза цу гIуларха. Яхь шу дьанна бераш дешь дахарах болча соцам тIаийдаб НГIАССР Министрий Совето. Этапаш а йолаш чанхбаргба из болх. Укх шера 184 классе - комплекте дешаш хургда яхь шу дьанна 4215 бер, 165 классе — 3784, берий бешамашна вIашагIъеллаб 431 беро дешаргдола 19 группа.

Яхь шу дьаннача бераштта дешь, салаIа, наб е эша поменешеш, царна хьекъа педагогаш, воспитателаш бе. Кердача программашца хьежжа хьекархгдолаш говзал лакхъеча республиканскин институте курсашка хиннаб цу класса-шка болх бергбола хьекархой.

Школаштта эша учебникаш, дешара - методически пособи бе куйчдара просвещене министерствас книжни издательствада цхьана болх бу. 1980—1987 шера яхь шу дьаннача бераштта лаьрхIа эрсий, нохчий, гIелгIий метта буквараш арадаьнна. Эрсийн нохчийн меттала долча буквараштта лаьрхIа бе долча пособи а вранхIадь, гIалгIай метта пособи кепатоса кийчдеш да.

ТIадоагIача шера 2 класса лаьрхIа керда цхьа учебник арадаргга: эрсий моттт, эрсий метта дешь книжка, нохчий метта дешь книжка. Цхьа учебника — нохчий меттта грамматика, гIалгIай метта долча грамматикан цIавра книжкеи переработка ергьа'.

Тоаергьа цIанзара про-граммаш, учебникаш, методически пособеи. Уж балхан дешь бу республикера IалIмохой. методисташ, опыт йола хьекархой. Министерства бергига а болх тIалеста ба реформа дIадехар дизза ххоачашдара.

Халъха образовене учреждений материальни база

Интервью йийар ва М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

«Тхо школьникаш».

В. ЕЛИЗАРОВА фотоэтюд.

Дика мел дар — хьехархочунгара

«Кагирхоста хьехара а кхетам балара а чоалхане дешаш дуккагIа дакъа хьехархочоп, цун идейностаг, профессиональни говзалаг, эрудицеч, культурат тийша да».

(Общеобразовательни а профессиональ а школа реформа ярах долча керттерча лостам тIара).

ХьатIаэттад керда дешара шу. Керда программашн къьена учебникашн долеш болх дIаболарбе безаш я школаш. Цу гIулархо кхы а чоалхане боаккхаргба хьехархочун болх. Хьаьта а дикачун белгало гучавьяннай: хьехархоша кхетадаьд школа болх тоабева шоаш керттера низ хилар.

Са аьттув хилар А. Алмазова, Э. Шапоавлова, Т. Цечоева, Подколзина, Е. Шидова. В. Уварова санна болча дикача хьекархоша болх бе. Уж бар бераш дукха дезаш, шоаш хьехаш йола предметаш кIоаргга йовзаш. Школе «IозIа лоарлар уж. Кест-кеста цар урокашца кийсарга со. Шин урокаи лаьца дувца безам бе са. Къонача хьехархоша цаеха ъьязца пайда ба, аьнна хет сона.

...Вча классе литература урок. Беракша хаттараш дарце дIайоладу из. Дешархоша дувц «Петербургера Москве бьникъ» яха А. Радищева произведене тIара доакъош.

Хаттараш чакхдьяхнай. Инст це хулаш массехи секунда йовяккх ъьехархочо. Сатийна я классе, берш хьехархочоа бIарахьеи, дIаха фу хургда-хIоri аьлча санна.

«ДIа-са хьежер со — наха тIалаттача бало дог тоIадир са», яха цитата ешача хана цун оаз сомъелар. Радищеех дувц цо, доаладу цо аьнна дешаш: «бIаь шу хьалха хургдар бIаргегу сона».

— Зьрзе санна сийрда долча бIаргашца Россе ихоанне бIаргагора цунна, из хI мел гаьна яле а цунга дог доахаш, тешаш вар из, — чекIдоал хьекархочун къамьел.

Бос бахача педагога юхъ тIара бIарг ца боаккхаш ледугIг бераша. Дег чу йосс уйлаш: мз лоархIе да-кх хьекархочун йистхилар, болар, тIадувза бергашъа, шье дувцар къьегга хьелъоахка хар. Кьы а боаккхаргба кийсарга болаш да хьехархочун цIена дог-уйла хилар.

Урок кистеларзар хоам бевгургал текъар. Бераш сомадаьча санна хьанийделарг. Безаме накъьяьнкхар цар хьехарго, хьелъа санна цоаш ерагьадеда. Цъа доккха хIама дагадоаллаш санна уйлангахьа дахад уж.

Ираз долеш бе мишта берий дегашка бода нижъ лаьа хоаш воле педагог. Из ар Алмазова Iумара Айшет.

...ЦхьоалагIча классе математика урок хьехаш яр Цечоева Iумара Тамара.

— Карточкаей новкъостагIа дергда задача... — йоах хьехархочо. Бераш кулгаш айду массене а безам ба доска тIа ваха. Вн карточкаш бе доахкаш ва, шинне доска тIа задача ду. Вокхар теркам тIаэзеб безамча лоазаро — «устин счета». Доске юхъе уллсурт — ихора гя. Беракша ъьнашад цу тIара ихораш хьа а баьъге ба. Цхьабакъда, цхьа моттагIа йоаь — сом бац из, вокх оагIорахьа йоле приемаз ъьчуна мара буалургбаш сом.

Тамара Умаровнай урока тIа дергига а уйла яь да. Цунна кIийчо ева хана цо массеза лех бераш кхетаергйола формаш. Класси иэи къоастагIлургдоацеш цхьана да. Дешархочоп хьехархочоп цхьана кхетъегаш хьлоз керда дер.

ХIаиз, школа болх зергабаьккха трабева хана, тьехархочун лоархIам кхы а лаккху. Подеш технически средстваш — кино, телевидени, кхыдад далге в, ятгара йьалха эшарг, дика ъьехархо ва, цунга хьежжа мара тоалургъяьц дешара процесс.

Урока тIа керда дар дайза Iац, уихаза ихетам ly. Кхетам балара керттерга дар — перспективеть. Гумантарна урокаш хинна ца Iеш, естественни предметаш а хила еза партийни чулоацам болаш. Математика, физика, химе, биологе а ихоачашъе йиш я партийни функцеш.

Хьехархо цо бечу балхата хьежжа лаьрхIа, сий де дезаш саг ва М. Пришвина аьннад: «Лъьтанна беркат лур — малх, дика мел дар лур — саг. Аз сайгара Iотiатохаргдер: хьехархочунгара, дикача хьехархочунгара ихоач дика мел дар, аьнна.

М. ФРОЛОВ,
РСФСР заслуженин хьехарх.

Керттера педагогически совет

венно - пайданерча къьхьегама нийъдара.

Совещане белгалбаьхар шиой болх коммунистически ихетам балара айтуальни деташа бувзаш болча хьехархошъ. Царех ба Е. Мамиева (СШ № 18), В. Тамаева, Л. Рец, М. Новак (СШ № 1), М. Яценко, С. Хаматханов (СШ № 20), кхы дукхахьа-рат.

Ший доклада тIа е а йола-IIан педагогически коллективашта, базован предприятеша йир КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретара. Цо белгалдаьккхар, школьни реформа районе мелламхха тIа боахаш акъар. Горони, школаш ухъ-галгIоша, хьекъаломаш шоай балха формашин методашни оргньяка, кердача хана йоагIгIача бесса хийца на хьлар, тидудъька ходлучи хуьлуйтмаш пашIIIа. Вешта аьлча хабар кердадар а дувцаш, балха методаш, приемаш средствааш къьнаяраш делаелга.

Ферра дешаш ихоачаш-дара цхьа школаш бехке хинна Iаи. Тахан цхьа деза1 санна тIулаюха йоахо е езаш а базови предприяташ а Iар де дезачун къьхьеъьа шоапте къьулараш, шоай лаьар дийнар районе хьехархошъ. Къьыстта дукха дьаннарех дийнар. Совеша-не цIераш яьхар шоай декхар дишза ихоачашцеи болча хьехархой.

Хьехархой совете ше къьмаьла деш КПСС Надржиевски райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиева дийцар КПСС XXVII съезда решеншеи ихоачашъеи, къьхьегга болча район къьхьегама коллективех. Белгалдаьккхар школаша, педагогически коллективашца хIара хьекархочо социальни, экономически, IилIма - техни-чески прогресс сихъяра синтеме къьыста достам хила, йоллаш йолча тарповаи резервехи найда ийбе безаюга.

Назраиовски районе йолаш я шоай декхараш дика кхетаеш йола юрта боахама, промышленни предприяташ. Царех я «Октябрь 40 шIу» яха сояхоз, завод «Электроинструмент».

Цар кулгалхоша цоашта хетар аьзар дешархочата профориентаци елгеи цар къьыстта производственни бригадаш вIашагIъехкилгеи тоадара хьанъехьа.

Суннекски района хьекархой а гудбенчабар укх деношка Орджоникидзевски станица культура IIагIа. Дукха дар цар дагабоаца. Цун хьехархашка латтача декхарех дувша.

Гудбенчарна некъе бар партийни, советски болхлой района, боахамий. базови предприятей виикалш.

«КПСС XXVII съезда решеншца дIадехараша хьежжа юкъарча дешареп профессиональни школаш реформа ихоачашъера хьанъеъьа хьа кIоарга чулоацам болаш доклад йир КПСС Суннекски райкома секретара И. А. Албановас.

Лаиехьа белгал мадан-хара, августовски сотецини хьехархой цера чакхйоаккхаш йола керттера педагогически совет хидараз тарца. дIадахача дешара шера хинначух, кердача шера де дезачох лаьца доклад йир Суннекски район заведующе Р. А. Тимофеевас.

Школьни реформа маларца ихоачашъера ешаш дукха а район тIана а. БоаттIача бесса вIашIехьбаланза ба базови предприятешца бувзам. нийсача боарам тIа дан I дешара ихетам балара гIулаюх.

Района халъха образовене болхлой школашца доагIар хьадеваш. шоай тIалаташ йоаIла на ихоъьхьаш хилара хьакъоюкъ школьни реформа ихоачашъера тIехьа цар аьтъуь барггидар.

Республика райопашка хьекархой а гудбенчабар укх деношка Орджоникидзевски станица культура IIагIа. Дукха цар тIана дагабоаца. Цун хьехархашка латтача декхарех дувша.

Редактоор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

С. М. Кирова цIеран культурни салаIарен парк.

«Ваха воагIаш». Городской театрализованни цIей. 9.00. Болх беш я аттракционаш, буфеташ, берий кафеш, радиокоштерний трансляци. 10.00. Спортивни художественни гимнастикаех хьокхара выступленеш. Йокхкача чемпиоех йола хьажьш. 11.00. Берашта эшача товарий дохкара выставка. «ХIара сурта тIа малъх» яха асфальта тIа сурташ дехкара конкурс. 12.00. Массови ловзараш, конкурсаш, берий викторина. 14.00. Шахматаи духхасезарний клуб «Белал ладьяь». Шахматех ловзара сеанс. 15.00. Духовой оркестра концерт. Промышленни товарий, мьыкеи кондитерскин изделеи долхара выставка. 16.00. Ноахч-ГIалгIай госфилармоне артистий концерт. 17.00. Бахача наьха хаттараиша иоп душ бе наркологи юристи. Массови ловзараш, кагирхой викторина. 20.00. Дискотека. 20.30. Корта бохабу малараш мелара духьхьара тематическа долча кинофильмий демонстраци.

ВакцIара театр. 17.00. Ноахч-ГIалгIай жодаюхощара вIашагIехетар. 18.00. Ачхой-Мартановскин Веденскин районий художественни коллективи концерт. 19.00. «Техника» обьединене ДК вокально-инструментальни ансамбла коацерт.

В. И. Ленина цIеран ДК. 10.00. Любительскин кинолуб «Луч». 11.00. «Мультфильмай мехха». 18.00. Ноахч-ГIалгIай госфилармоне симфонически оркестра концерт. 19.30. Дискотека «ВIашагIехетар».

Пролетбатра цIеран ДК. 10.00. Знанеи - Ден хетаяь халъха самъердаш. 11.00. Киноутренник «Дерригге а фаьлгагара долалу». 19.00. ЦIей-фестиваль «Планета кхоалад гулдуш хиларе, чоагIгIарга тешъ тхо дагалаттар кхоачашъ хургхьарах».

«Ортехника» обьединене ДК. 10.00. Кинотеатр «Россина». 11.15. «Машера фронде — тха кхъьстарг». Беседа. 19.30. Кагирхой салаIага сайре.

Театральни нийда. 17.00. «УнахцIенон Дий».

Кулг-кара ловзарний стадион. «УнахцIенон» городок. 9.00. Физкультурно - унахцIенон шоайтIа берий клубаша юкъе.

С. Орджоникидзе цIеран стадион. 17.30. Футболаз НГIАССР клубни хьалхе.

«Динамо» стадион. 17.30. Футболаз НГIАССР клубни хьалхе.

КИНРАНДИ

Театральни майда. 16.30. Болх беш я аттракционаш, массови ловзараш, викторинаш. Республикански ченний театра спектакль. Берий зрителеи показаеш школай дешархой балхий выставка. Болх беш я книнги выставкаш. Ноахч-ГIалгIай воатащеи яздархощеи вIашагIехетар. 18.00. Берий музыкальни школай дешархой концерт. 18.30 Ноахч-ГIалгIай госфилармоне симфонически оркестра концерт. 19.00. Трамвайно-троллейбусни управленне художественни самодеятельности концерт. Ешаш я духовой оркестр.

С. М. Кирова цIеран культурни салаIарен парк. 6 .00. «УнахцIенон». Адар дезарий клуб. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. «Илледа дottагIаи долчарна». Радиоконцерт. 12.00. Массови ловзараш, викторинаш. Шахматаи духхасезарний клуб «Белая ладья». 14.30. Ешаш я духовой оркестр. 16.00. «Литератураи иокуствеан балара лозрхIам». Устни журнал. 20.00. Дискотека. 20.30. Мультфильмай демонстраци.

Бьадара театр. Ноахч-ГIалгIай госфилармоне «Ритуготистий концерт. 18.00. Гудермесски района художественни самодеятельноста коллективай выступленеш.

В. И. Ленина цIеран ДК. 10.00. Знанеи Денна хетадаь цIей. 19.30. Дискотека «ВIашагIехетар». 20.00 «Вай мультфильмай мехха» яха мультфильмай программа.

Н. К. Крупскай цIеран ДК. 15.00. Кинотеатр «Кьона ца воацаш». «Молодежная» хьога, школа, тамашней дуне». Беседа. 18.30. «Знанеи мехха». Кагирхой салаIага сайре».

Химикий ДК. 10.00. Спортивни довзараш. 11.00. Киноте атр «Нийсархо». 17.45. «Хьаьсарча мехха». Тематически киноьхьехар.

С. Орджоникидзе цIеран стадион. 17.30. Футболаз НГIАССР клубни хьалхе.

НГДУ «Старогрозненефть» стадион. Футболаз НГIАССР клубни хьалхе.

Динамо» стадион. 17.30. Футболаз НГIАССР клубни хьалхе.

НГДУ «Октябрьнефть»

ЭЦАРХОЙ ТЕРКАМГА!

Уих шера 31 августа, кIиранди-нихьа, «Промтовары» яхача обьединене ерриге тIакхаьт моллагIча деношка санна болх беш хургьа.

«Промтовары» обьединени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

31 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Ритмически гимнастика.
9.10 — «Россияночка» яхача ансамбла концерт.
9.30 — «Спортлото 35-гIа тиражъ».
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гIуланх ду Советски Союзал!»
11.00 — «Iуйранара почта». Музыкальни передача.
11.30 — «Минскерий клуб».
12.30 — «Музыкальни киноф».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «Дешара го».
14.40 — «Реформа нахъчашна, СССР сердалон министра С. Г. Шербакова выступлени.
14.55 — Йагача атлетиказ Европа чемпионат. ФРГ передача.
15.25 — «Пажаш». Мультипликационни фильм.
15.40 — «Лаьттара вахар». Телевизионни документальни фильмаз премьера. (Англи).
11-гIа серин.
16.35 — Къонача хьажарохучун театр. «Цай говр». Телевизионни спектакль премьера. «Са сагото яц». Автор — Н. Соломно.
18.00 — Дунен хьанъашта юкъера панорама.
18.40 — «Балерина нана тIа». Мультипликационни фильм.
19.00 — Оперни сцена наставрин Паскаль Доминго (Испанни).
19.55 — «Кердадараш».
20.00 — Футболаз СССР чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Торпедо» (Москва). 2-гIа тайм. Кийчера трансляци.
20.45 — «Хьай вогаш хила безам бале».
21.00 — «Ха».
21.45 — «Телехьажарохучун спутник».
22.15 — Йагача атлетиказ Европа чемпионат. ФРГ передача.
23.15 — «Футболаи обзор».
23.35 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаотта».
8.20 — Шахтера Денгаз Телевизионни документальни фильмаш: «Там на шахте угольной...», «Красногурьинск».
9.05 — Мультфильм.
9.30 — «Эрсий къамаьл».
10.00 — Са музыка — са вахар.
10.40 — Эстонски телезидене программа.
12.00 — «Дунен кагирхоша».
12.30 — «Бегство мистера Кин-Нинин». Художественни фильм. 2-гIа серн.
14.00 — «Следствие ведут знатоки». «Шантаж». Телевизионни спектакль. 1, 2-гIа серш.
16.30 — «Тха корреспонденташ».
Спортивни программа
17.00 — Спортивни гимнастиказ кубок. КНР передача.
17.45 — Водноламни спортаз СССР чемпионат.
18.00 — Футболаз СССР чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Днепр» ЗчIа тайм.
18.45 — Водноламни спортаз СССР чемпионат.
19.00 — Футболаз СССР чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Торпедо» (Москва). 1-гIа тайм.
19.45 — Вийса дахьъала хIай-ла, цун бераш. «Цецна новая».
20.00 — Дунен музыкальни культура ганзера. П. И. Чайковскин. Балетана музыка. «Спящая красавица».
21.00 — «Ха».
21.45 — Миссия в Кабуле». Художественни фильм. 2-гIа серн.

1 СЕНТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Футболын обозрение».
9.00 — Берашта телевизионни короткометражни фильмаш: «Мстители из 2-го «В», «Дерригга хоаш воза са доттагI Кнопки», «Моаршая да хьога, Пушкин».
10.00 — «Арфанен флейтанен йолаз музыка».
10.20 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Черсий-Балкарай республике гIоллаз». Телевизионни документальни фильма премьера.
15.10 — Черсий-Балкарай ансамбла концерт.
15.55 — «Йонкха педсоюзе, Дlахьоп — СССР АПН Президент М. И. Кондинов.
16.40 — «Кердадараш».
16.45 — «Экспедиция XXI», ПТУ дешархоштен выступлени. «Са Калсаган».
18.00 — «Машара урок».
18.25 — «В душе моей зазвенетый звук...». С. Разманинов ва романсаш кхоачашъо СССР халъха артиста Э. Сотниловаз.
18.45 — «Тахан дуне тIа».
19.00 — «Фантазер». Мультипликационни фильм.
19.10 — «Сихдо». «Вокрутай кинитрастан». 3-гIа передача. «Сага Доктор».
19.50 — «Повстанческая история». «Зарэ сеи». Болх телевизионни художественни фильма премьера. 3-гIа серн. «Гранд-Опальный замысел». (ЧССР).
21.00 — «Ха».
21.40 — Политически театр. «Хьа цIи жоагIар дугIаз хенан со». Телевизионни спектакль премьера.
22.40 — «Тахан дуне тIа».
22.55 — Спортивни гимнастиказ дуне вуйог. КНР передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Iуйранара гимнастика».
8.15 — «Комсомолна къамаьл йиш яц». Телевизионни документальни фильмаз премьера.
8.35, 9.35 — Физика. 6-гIа класс. Физически техникин.
9.05 — В. Брюсова лирика.
10.05 — СПТУ дешархоштта. Информатикан вычислительни техникаи лайдаь. Информатика лиIма санна цун денкараш.
10.35, 11.35 — Астрономи. 10-гIа класс. Астронома кертера методаш.
11.05 — «Iилмен захарий».
12.05 — Географически нердараш гучадахара истора чура.
12.35 — «Тхох ишетараш мишта хул», Iилма-довзийтара фильм.
13.25 — «Хьекъаччу — вучъяка урок. 1-гIа класс. Iилма передача.
13.35 — Карл Маркс. «Замигача сагo професси харикарах».
14.25 — А. С. Макаренко — педагог, хьаларш, граждани.
15.15 — «Кердадараш».
17.00 — «Хозле, лаьтта!». Концерт.
17.20 — Документальни фильмаш: «Иингаи дова вахьан». «Пенчикский сердала жабинет».
18.00 — «Моаошал да хьога, школа!» (ноахчий меттала).
18.10 — «Ноахчий халъха класса хаччоагIаргба». Документальни фильма.
18.30 — «Тахан — знанеи Ди».
18.40 — «Юртара хьекархоха. Ноахч-ГIалгIай заслуженни хьекархочух А. М. Абаевайк телевидене.
18.50 — «Металлолом — партаннота».
19.00 — Фильм-реклама.
19.05 — «Ноахч-ГIалгIайчен ди».
19.25 — «Халиъа ихоланан» (ноахчий меттала).
20.00 — «Вийса дахьъала хIай-ла цун, бераш».
20.15 — «УнахцIенон».
21.00 — «Ха».
21.40 — Приключенчески фильмаз экран. «Амстердамера гIоз».
23.05 — «Кердадараш».

РАДИО

31 АВГУСТ

7.20 — Республикански газетий обзор.
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукхаеза ашараш».
11.20 — 12.00 — Школьни студенчески илдеш.
15.15 — 15.30 — Реклама.
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — 17.00 — «Къона тIехьа» (ноахчий меттала).
18.00 — «ЦIе сийгаш (гIалгIай меттала).
18.30 — 19.00 — «Илледа дottагIаи долчарна». Концерт.

У и ц

17.00 — Къьна халиъа илдеш.

1 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала).
6.50 — Передачай программа.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Знанеи ден хетаьь республикански пионерски линейка.
8.25 — «Коммунистан авангарде» (гIалгIай меттала).
8.35 — 9.00 — Iуйранара концерт.
9.15 — КПСС XXVII съезда решеншеи — вахаре. «Дош ихоачашдаь» (ноахчий меттала).
9.30 — «Тхога ядуу». Письмой обзор.
9.45 — 10.00 — «Пятилетка гвардейцаш» (ноахчий меттала).
10.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Ноахч-ГIалгIай радион телевиденен инструменталъни ансамблен цун солистийн концерт.
16.25 — «Кьичарен фу эсаеш а ца со». Н. Мамсуров. Сьаердаме дувцар (гIалгIай меттала).
16.40 — 17.00 — Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

УИВ.

17.00 — «Тайра талгIеш». Литературно-музыкальни композицин.
17.25 — Нилъ оаа Мирой Матьес.

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи кIезнигдукха мирхаш а йоацаш. йоачаи а йоацаш, малхбоалехьара сехунде 3— 8 метр чоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 30—35, Грозне 33—35 градус йIоахал йолаш хилеи тарлу.

Хьоанеи доммеи хувцалуш мораш а йоацаш, йоачаи а йоацаш, тийп-тайнарча оагIо, нашпаьлаш а сехунде 3—7 метр чоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 14—19, дийнахь 29—34 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске. ул. 92. Телефонаш: ред актора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехкотохама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностеи транспо ртеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90 -66, культура — 2-64-75, 2- 75-78, письмой — 2-85-64; машинописна бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского. 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттен деношка

СФ02315. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3349.